

شبکه‌های اجتماعی مجازی؛

فرصت‌ها و چالش‌ها

سینا ترابی اردوغان

سرشناسه	: توکلی اردوغان، سینا، ۱۳۷۴-
عنوان و نام پدیدآور	: شبکه‌های اجتماعی مجازی؛ فرصت‌ها و چالش‌ها / سینا توکلی اردوغان.
مشخصات نشر	: شیروان: نشر آوای شرق، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۶ ص.
شابک	: ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۴۴۲۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: Online social networks
موضوع	: Online social networks-- Social aspects
موضوع	: Online social networks-- Psychological aspects
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ش ۲/ت ۸۳/ح ۴۲ HM۷۴۲
رده‌بندی دیویی	: ۰۰۶/۷۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۵۲۱۰۷

شبکه‌های اجتماعی مجازی؛ فرصت‌ها و چالش‌ها

نویسنده: سینا توکلی اردوغان

ویراستار: سعید توکلی اردوغان

طراح جلد: یگانه غلامی

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸۶۲۲۹۵۲۴۴۲۸

ناشر: آوای شرق

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

آدرس: خراسان شمالی، شیروان، خیابان آزادی، نبش آزادی ۱۷، طبقه دوم، انتشارات آوای شرق

صندوق پستی: ۹۴۶۱۷۸۹۴۷۹ شماره تماس: ۰۹۱۵۷۱۶۹۹۴۶

فهرست

۱۱	..... مقدمه
۱۷	..... فصل اول؛ کلیات
۱۸	..... فضای مجازی چیست؟
۲۰	..... ویژگی‌های جهان واقعی و مجازی
۲۷	..... اینترنت در ایران
۳۰	..... فصل دوم؛ معرفی برخی اصطلاحات شبکه‌های اجتماعی مجازی
۳۴	..... شبکه‌های اجتماعی
۴۱	..... تاریخچه شبکه‌های اجتماعی
۴۵	..... سیر تطور شبکه‌های اجتماعی معاصر و سابقه کاربرد واژه شبکه اجتماعی
۴۸	..... گروه سنی کاربران
۵۰	..... کارکردهای شبکه‌های اجتماعی معاصر
۵۲	..... اجزای شبکه‌های اجتماعی مجازی
۵۴	..... گونه‌های کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی
۵۹	..... علل حضور کاربران در شبکه‌های اجتماعی
۶۱	..... معرفی شبکه‌های اجتماعی پرکاربرد
۶۱	..... فیس‌بوک
۶۵	..... توئیتر
۶۸	..... اینستاگرام
۶۹	..... تلگرام
۷۲	..... اسکایپ
۷۴	..... سروش
۷۵	..... آی‌گپ
۷۵	..... فیس‌نما
۷۵	..... کلوب
۷۷	..... فصل سوم؛ نظریه‌های مرتبط با شبکه اجتماعی
۷۹	..... نظریه جامعه فراصنعتی دانیل بل
۸۱	..... نظریه مک لوهان

۸۳	نظریه شبکه ولمن
۸۴	نظریه کاستلز
۸۵	نظریه کاشت
۸۹	فصل چهارم: آسیب‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی
۹۱	اشاعه مطالب غیر علمی و دور از واقعیت
۹۲	هویت زدایی
۹۳	افسردگی و انزوایی
۹۴	تضعیف هویت ملی و مذهبی
۹۵	فردگرایی
۹۶	کاهش اعتماد اجتماعی
۹۷	روابط آزاد
۹۸	اعتیاد اینترنتی
۱۰۰	خشونت اینترنتی
۱۰۰	تضعیف ارزش‌های اخلاقی و خانوادگی
۱۰۱	ترس و اضطراب در میان افراد جامعه
۱۰۲	بحران فرهنگ مجازی در تقابل با فرهنگ وسی
۱۰۴	تضعیف ارتباطات خانوادگی
۱۰۵	آسیب‌های مالی و حیثیتی
۱۰۸	پورنوگرافی
۱۱۳	خیانت و طلاق
۱۱۴	اتلاف وقت و کاهش بهره‌وری
۱۱۵	جعل هویت
۱۱۶	تعارض ارزش‌ها
۱۱۷	شکاف دیجیتالی
۱۲۰	کاهش مهارت‌های ارتباطی
۱۲۰	نقض حریم خصوصی افراد
۱۲۱	تبلیغات ضد دینی و القای شبهات
۱۲۳	فصل پنجم: فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی
۱۲۵	ترویج خلاقیت فردی و جمعی
۱۲۶	اطلاع‌رسانی

۱۲۷.....	گسترش و تسهیل روابط دوستانه و خانوادگی.....
۱۲۹.....	گسترش ارتباطات سهل و کم هزینه.....
۱۲۹.....	گسترش تعاملات اجتماعی.....
۱۳۰.....	فرصت‌های آموزشی.....
۱۳۴.....	امکان آشنایی با افراد، جوامع و فرهنگ‌های مختلف.....
۱۳۵.....	فراهم آوردن فرصت‌های تفریحی.....
۱۳۹.....	منابع.....

www.ketab.ir

پیشگفتار

با ظهور فناوری‌های جدید در زمینه اطلاعات و ارتباطات، بسیاری از مشکلات ارتباطی و اطلاعاتی هموار گشته و راه‌های رسیدن به جدیدترین اخبار و اطلاعات در کوتاه‌ترین زمان آسان شده است. شبکه‌های اجتماعی مجازی، در کنار کارکردهای مثبت، به همان نسبت نیز می‌تواند معبر مسائل و مشکلاتی برای استفاده کنندگان این ابزارها باشند. در این میان مهم‌ترین قشری که از این پدیده تأثیر می‌پذیرد، قشر دانش‌آموزان هستند. اعضای این بخش از جامعه، به علت شرایط خاص سنی و روان‌شناختی که دارند می‌توانند اصلی‌ترین قربانیان خطرهای شبکه‌های اجتماعی مجازی به حساب بیایند.

در حقیقت نفوذ کاربرد شبکه‌های اجتماعی مجازی در شئون زندگی پدیده‌ای جهانی است و در جامعه ما دامنه‌اش به حدی رسیده که مضرات جدی و اساسی این فناوری مدرن را مخفی و نادیده نگه می‌داد، مضراتی که در حوزه‌های متنوع اجتماعی، فرهنگی، رفتاری، روان‌شناسی، پزشکی، قانونی، تربیتی، دینی و... به آسیب‌زایی می‌پردازد و با کمی دقت و موشکافی می‌توان به دامنه تأثیر نامطلوب آن پی برد.

در حال حاضر شبکه‌های اجتماعی مجازی به یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی در سطح جامعه و جهان تبدیل شده و برای بسیاری از افراد استفاده از این فضای مجازی به عنوان یکی از کارهای روزمره شده و همچنین دسترسی افراد به شبکه‌های اجتماعی مجازی آسان‌تر شده تا جایی که نوجوانان نیز به راحتی به فضای مجازی دسترسی دارند. نحوه برخورد صحیح با این پدیده و همچنین آشنایی دختران و پسران نوجوان درباره فرصت‌ها و تهدیدات استفاده از آن حائز اهمیت می‌باشد.

از آنجا که هم‌اکنون یک انقلاب نوین اخلاقی و اجتماعی در حال رخ دادن است، از این رو بایستی اقدامات لازم نسبت به گسترش شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یک کارگزار اخلاقی بالقوه در نظر گرفته شود. سیستم‌های رایانه‌ای جنبه‌های مختلف زندگی دانش‌آموزان را تغییر می‌دهند؛ نحوه تفکر، تعامل با دیگران، ارتباط برقرار کردن و استفاده از جسم و ذهن.

از این رو برای ساختن جسم، ذهن و محیط جدید به فلسفه و اصول رفتاری جدید نیازمندند. با توجه به توسعه روزافزون جامعه، افزایش جمعیت دانش‌آموزان مدارس، میزان بهره‌گیری دانش‌آموزان از اینترنت و بالارفتن سطح توقعات اولیا و مربیان و توسعه علم و فناوری و هماهنگ نبودن اهداف دنیای مجازی به رغم تسهیلاتی که برای زندگی بشر به ارمغان آورده است، ذاتاً آسیب‌هایی نیز به همراه داشته، که با اهداف جامعه مغایرت دارد و درگیری جدایی‌ناپذیر این دو دنیا، نیاز به شناخت تأثیرات دنیای مجازی و بررسی چالش‌های آن و یافتن راهکارها و استفاده بهینه از این دستاورد مهم دانش بشری را بوجود می‌آورد.

سینا توکلی اردوغان

دی ماه ۱۳۹۷